

Sreten Mladenović – naš profesor

Miomirka Anđić, SITZMS

Jutra se rađaju na Istoku

Sva tela u prirodi teže ka minimumu energije i stanju ravnoteže, što važi i za metale koji će uvek prelaziti u svoje okside, pa koroziju nikada nećemo moći da pobedimo. Korozija je bolest i destrukcija materijala i neizbežna je kao i smrt.

Možda ćemo pronaći neke nove metode zaštite, i ko kaže da je kraj ustvari kraj. Ako je sve u kružnom kretanju, ako se sve pretvara u neke oblike energije, onda na toj putanji ne postoji početna i krajnja tačka, sve je i Izvor i Ušće.

Vi to zbog mene uvek prenaglašavate optimizam, ali evo šta su nam promene donele. Znam ja da su mladi u žurbi i misle da je sve novo bolje, da sve može lako i odjednom. Ali ne može, svaka evolucija duže traje, ali je bolja od svake revolucije. U Jugoslaviji smo lepo živeli. Bilo je besplatno školovanje, zdravstvena zaštita, dobijali smo stanove, išli na zimovanja i letovanja, putovali bez viza, kriminal je sveden na zanemarljiv nivo, nisu postojale velike razlike u standardu među ljudima, nije bilo nezaposlenih.

Ma, ko je sad idealista, profesore? To "bratstvo i jedinstvo" bila je fikcija i nameštaljka za nas naivne. Unutrašnje granice su već bile predviđene za buduće spoljne, zadužili smo se u inostranstvu, falsifikovana je Istorija, stvorena je podanička radnička klasa, građene fabrike tamo gde im mesto nije bilo, uništeno je selo i seljaštvo, nametnut nam je osećaj krivice što smo oslobodioci i najbrojniji. Trasirano je naše današnje propadanje i najveći poraz u istoriji - poraz svega dobrog.

Eto, kazem ja, kako nemate strpljenja, sačekaćemo i videćemo.

Sad ćemo malo o koroziji...

Prolaze dani i nižu se razgovori, nekada smireni, nekada šaljivi, nekada bučni - kad je političko pitanje na dnevnom redu - posle 8h uveče, kada se osećao najsamotnije. Problem je bila i katarakta na oba oka, što mu je smetalo da piše, pa je čekao zakazanu operaciju.

Alo, je li to Mira? Sad radim zajedno sa kolegom Pavlovićem na novoj knjizi. Ja ću obraditi koroziju betona. O tome je malo pisano i nije se posvećivala potrebna pažnja. Posvetiću knjigu mojoj Dragici. To mi daje snagu da nastavim da živim.

Sad ćemo mi doći malo do Vas. Četvrti sprat. Kabinet našeg profesora Sretena Mladenovića-Srete. Na vratima nema nikakve pločice sa imenom i zvanjem, kaže da su takva pravila. Osećam ogorčenje i bes, ali ne pokazujem. Znači, sa penzionisanjem gubiš sve. Eto, ne brane da radiš - besplatno. "Pravila, pravila, neka glupa pravila, da bi kičmu savila, da bi nas udavila" – peva Bora Čorba - ne bez razloga. Pijemo naručenu kafu, čaj i služimo se slatkišima. Priča se o prošlim vremenima. Školovanje u Pirotu, dečiji nestašluci, strah da će otac ostati bez posla u fabrici obuće "Bata", školovanje u

Nišu kod tetke i teče, odlazak na studije u Beograd, službovanje u Vinči. Samo je on imao prave rezultate (% urana u datom uzorku), naravno mnogo niske, a svi ostali su ih povećavali da bi se dodvorili "višima", pa je morao na raport kod direktora. Pa, stručne diskusije sa Pavlom Savićem, pa dešavanja na ispitima, pa... Bojimo se da smo se dugo zadržali, da se ne umori, a on je nekako srećan i zadovoljan, što ima još nečemu da nas nauči, a mi se - obogaćeni - opraštamo. Uzima ponovo lupu i stavlja je ispred oka, i olovku, i nastavlja da piše na prekinutom mestu, među brdom knjiga, najviše ruskih - oni su mu najmiliji, mada su tu i nemacki i engleski autori. Tako smo ga posećivali: Zaga i ja; Zaga, Fedora i ja; Zaga i ja.

* * *

Nezaustavljivo briše košava. Napolje ni glavu da promoliš. Fijuče kroz sve šupljine. Znam da sedi kod kuće posle operacije. Rekli su mu da je sve u redu i da neće sa vidom biti problema.

Sam sam i umoran. Uvek sam se molio da ja umrem prvi, da ne ostanem bez nje.

Ona je bila stub u kući, brinula se o svemu, o sinu, o meni. Ja sam samo radio. Bez nje ne znam ništa. Ova geri sestra sve sprema na drugi način.

Kako ste sami. Tu su i sin i snaha, i Vaš rad, i Vaši prijatelji i kolege, i mi Vaši studenti, i sećanja na sve ostvareno, i život srećno zivljen, i uvek novo Sutra. Nego, sad cemo mi malo do vas. Osmi sprat. Preko puta Novog groblja. Sedimo u radnoj sobi, uz mali aperitiv za zdravlje, sok i kafu.

Na zidu Dragicina slika na najvidnijem mestu i utisnut njegov bol koji ne može da pobedi, kao ni stalnu želju da opet budu zajedno. Odvraćamo mu misli i pričamo o njegovim radovima za časopis, o sledećem Simpozijumu i njegovoj temi, o sednici Glavnog odbora, o problemima u privredi, o nekim mogućim rešenjima za konzerviranje opreme koja nije u upotrebi duže vremena. Opustio se i opet je onaj stari.

***

Iznenadili smo ga i za 80. rođendan, kao došli smo usput, a onda mu čestitali okrugli praznik. Mislio je da se niko neće setiti, a uveče će mu doći sin i snaha. Bila je i rođendanska reform torta, a on najviše voli doboš tortu i princes krofne. To je Dragica spremala, bolje od svih. Nismo znali. Mislim, uvek postoji drugi put. To ću da popravim za 81. rođendan. Proživela sam mnoge teškoće i nikako da zapamtim, da u životu nema mesta za odlaganja i popravne ispite. Neki događaji se odigravaju samo jednom. Pozdravljamo se u dobrom raspoloženju i odlazimo. Tako smo se družili kad on nije mogao da ide na fakultet, da ne budemo na smetnji, ponekad: Zaga i ja; Zaga, Fedora i ja; Zaga i ja.

Pripremamo za početak decembra 2004, novi Simpozijum na Tari. Posle naših 12 srpsko bratskih, balkanskih izolacija i ratova, opet će učestvovati i veliki prijatelj i kolega našeg profesora, prof. dr Esih iz Zagreba. Baš je radostan, imaju tako mnogo da pričaju i toliko je vremena prošlo. Ali, nije se osećao dobro tih dana, bio je veliki napor taj put za njega, pa smo se u Savezu organizovali, da Zaga sa dr Esihom i našim profesorom bude na ručku, da obnove staro i saopšte novo, da razmene mišljenja o struci i o životu. Posle Simpozijuma sam odmah otputovala.

Cirih. Zvoni telefon. Neki nepoznat broj iz Srbije, kaže ćerka, i daje mi slušalicu. Decembar 17, petak, nikad nisam volela petak, u njemu su bile nezaboravljene tuge. Ne zna da plače nebo švajcarsko - nije naše, ne znaju šume da zašumore bol, ne zna potok da zastane, jezero da istekne iz korita i ostavi neispunjenu prazninu - crnu, kao izgorela nadanja. Umro je ujutro, verovatno u snu. Nisam ga zvala, da ga pitam: kakav je bio susret sa prijateljem posle toliko godina, da li je umoran i pomažu li lekovi, da li je završio svoje pisanje, da li...

Nisam mu rekla: kako je na Simpozijumu bilo, da ga spominjemo i da znamo šta je sve učinio i još čini za nauku, za struku, za sve oko sebe. Kako je samo dobrotu - njegova sumnja da nije dovoljno vremena posvetio porodici. Svi mi ovde imamo svoje zadatke, a njegov je bio - nauka, skromnost i rad, rad, rad.

Kažu, da je došao dr Esih iz Zagreba i svojim oprostajnim govorom sve rasplakao. Zahvaljujem se u ime svih nas, i što je došao, i što je dostojno ispratio svog kolegu.

Na našem fakultetu nije bilo spuštene zastave, ni umrlice, ni čitulje u novinama. Ni mrtve nismo naučili da ispoštujemo, čemu živi da se nadaju.

***

U mojim telefonskim imenicima stoje svi Vaši telefoni i adrese, i ova nova. Parcela 41. Novo groblje. Kod Dragice. Februar, 09. 1924, subota, mora da je bilo jutro, kada je rođen. Danas Vam je 81. rođendan. Šta da ispričam. Partizan se kvalifikovao u osmine finala, pobedio je Dnjepar u Ukrajini. Igrali su više od jednog poluvremena sa 10 igrača i tako pred kraj meča, postigli gol. Vi volite fudbal, bili ste vrstan fudbaler što važi i za sve čime ste se bavili. Pitali su voditelji, pre utakmice, da li će igrači da izginu na terenu. Izginuće, da pobede. Moramo li uvek da ginemo za pobede (treba pored protivnika pobediti i delioce pravde) i da gubimo u miru? Kažu, da će nam pomoći da popravimo naše spaljene manastire, tamo gde je izginuo Lazar sa svom vlastelom i neizbrojanim srpskim narodom, da će se oni smatrati kao kulturna baština Vizantije, ili sveta, ili Kosova (čitajte Albanije). Ako može da se preimenuje najstarije Vinčansko pismo i nalazišta u Lepenskom Viru, nazvana od strane pronalazača Srejovića, sada - u Pismo i iskopine jugoistočne Evrope, što ne bi i naši manastiri. Još uvek ne znamo u kojoj zemlji živimo, niti imamo državna obeležja. Ja znam da živim u svojoj zemlji Srbiji i sviraće mi njenu himnu, kad bude trebalo. Kaže jedan od naših ministara, da je svaki dinar svoje osam puta povećane plate zaradio - samo što smo mi izgleda slepi, pa ne vidimo rezultate, to što je narod gladan nema nikakve veze sa Vladom. Priznajem, nekako izgleda da ste u pravu, mi smo mnogo požurili.

Ostaju bele ruže na grobu za Vašu čistu dušu i život bez mrlje, ostaju princeps krofne i doboš torta, znam da nisu kao Dragičine, ali neka. Na nebu nedostižnom razigran oblak se o Sunce sapleo. Hoće da kaže, da ste razumeli sve i da ste uvek sa nama, da Vam je želja ispunjena. Zato su Vam roditelji i dali ime - Sreten. Potvrđujete moje misli o večnosti. Ne znajući, umrli ste i rodili ste se opet - jutrom.

Jutra se rađaju na Istoku.